

Tygodnik Gospodarczy

Rok V

Poznań, dnia 12 lutego 1949

Nr 7

TREŚĆ: O planie sześciolletnim — Rewizja ksiąg przedsiębiorstwa (str. 74) — Specjalne ubezpieczenia na życie (str. 75) — Kto jest zwolniony od obowiązku płacenia podwyższonego czynszu (str. 78) — Zwolnienia w zakresie podatku od nieruchomości i od lokali (str. 78) — Przedpłaty na zaliczki i zryczałtowany podatek obrotowy od towarów importowanych (str. 79) — Praktyka i wykładnia prawa skarbowego (str. 80) — Komunikaty i różne wiadomości (str. 83) — Kartoteka: Komisja Specjalna, Spadkobiercy konieczni.

O planie sześciolletnim

Program Rządu R. P. dążący do rozbudowy aparatu produkcyjnego, do zwiększenia konsumpcji i podniesienia stopy życiowej mas pracujących, znajduje swój wyraz w planowaniu długofalowym. Rok 1949 jest ostatnim rokiem okresu planu trzyletniego 1947—49. Obecnie opracowywany jest gospodarczy plan sześciolletni, obejmujący okres lat 1950—55. Wytyczne tego planu odnoszą się również do inwestycji, bez których osiągnięcie wykreślonych celów byłoby nie do pomyślenia.

Okres planowania dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego a zwłaszcza dla dziedziny inwestycji, nie może być ani zbyt krótki ani zbyt długi. Dla budowy nowych czy rozbudowy istniejących zakładów przemysłowych, związanej z dokładnym studium celowości projektów, z przygotowaniem produkcji materiałów, które do tych inwestycji będą potrzebne, a przede wszystkim dla uruchomienia tych zakładów, dla zapewnienia im dostawy surowca oraz dla osiągnięcia spodziewanych wyników gospodarczych — okres nie może być zbyt krótki. Odnosi się to zwłaszcza do takich gałęzi gospodarczych, jak budownictwo, rolnictwo i leśnictwo, których zamierzenia inwestycyjne nie mogą być realizowane w okresie roku lub dwóch lat, lecz wymagają dłuższego czasu. Z drugiej strony jednak okres czasu planowania nie może być zbyt długi, ponieważ planowanie objąć powinno tylko taki okres, na który dadzą się przewidzieć realne możliwości w oparciu o nabyte doświadczenia i umowy gospodarcze. Z tych doświadczeń właśnie wynikła decyzja wybrania okresu sześciolletniego jako najodpowiedniejszego dla planowania długolletniego.

Jakie zadania na ten okres postawiono najważniejszym grupom gospodarczym w zakresie inwestycji? Otóż skoncentruje się wysiłki na

decydujących dla całej gospodarki narodowej odcinkach i obiektach, usunie się marnotrawstwo, ograniczy się znacznie inwestycje na potrzeby administracyjne i skróci się maksymalnie okres trwania robót inwestycyjnych. Rozwinięta będzie baza techniczna, by na niej mógł oprzeć się nowoczesny przemysł budowlany. Techniczna rekonstrukcja budownictwa umożliwi dopiero wykonanie ogromnych zadań, przewidzianych w planach inwestycyjnych. Zwiększy się ilość maszyn i mechanizmów budowlanych i opracuje się normy i standarty dla wszystkich rodzajów robót budowlanych. Dążyć się będzie do dalszego uprzemysłowienia kraju i poważnego rozrostu potencjału produkcyjnego przemysłu uspołecznionego, do znacznego rozwoju zwłaszcza tych gałęzi przemysłu, które zapewnią rozwój całego przemysłu na dalsze lata. Szczególny nacisk położony będzie na rozbudowę bazy energetycznej, na rozwinięcie przemysłu hutniczego, maszynowego i materiałów budowlanych. Zdolność wytwórcza przemysłu obrabiarskiego, narzędziowego i kotlarskiego będzie wielokrotnie zwiększona.

Dla podniesienia kultury rolnej w majątkach państwowych i gospodarstwach chłopskich oraz dla stworzenia podstawy technicznej dla rolniczych spółdzielni produkcyjnych, kilkakrotnie zwiększona będzie produkcja traktorów i maszyn rolniczych oraz nawozów sztucznych. Wzrośnie znacznie produkcja parowozów, wagonów towarowych i osobowych, dla zabezpieczenia zaopatrzenia w tabor wzrastających potrzeb transportu. Poza tym wzrośnie produkcja przemysłu motoryzacyjnego — samochodów ciężarowych i osobowych, opon itp. Poziom uprzemysłowienia różnych okręgów Polski ma być stopniowo wyrównany przez budowanie nowych zakładów przemysłowych w tych województwach, które dotych-

czas były pod tym względem zaniedbane, tj. w województwach wschodnich i centralnych.

Niemożliwe jest wyliczenie w wąskich ramach tego artykułu zamierzeń i celów, które plan sześcioletni określa dla każdego odcinka gospodarki, ograniczamy się więc jedynie do krótkiego naszkicowania ważniejszych szczegółów. Do wykonania olbrzymich zadań planu, w dziedzinie inwestycji, potrzeba prócz materiałów rzeczowych, surowców, maszyn i fabryk również wykonawców: robotników, techników, inżynierów.

Trzeba szkolić kadry nowych pracowników fizycznych i umysłowych, zwiększać ilość szkół zawodowych dla pomieszczenia kształcącej się młodzieży, zwiększać ilość personelu nauczycielskiego i naukowego. Plan sześcioletni zawiera również w tej dziedzinie wyraźne wytyczne. Wreszcie na odcinku akcji socjalnej, opieki społecznej i ochrony zdrowia zapewniono wydatne rozszerzenie tych wszystkich postulatów, których spełnienie ułatwi i umożliwi realizację planu sześcioletniego.

Rewizja ksiąg przedsiębiorstwa

IV.

Dowody księgowe.

W nr 3 Tygodnika na zatytułowany temat wzmiankowaliśmy o dowodach kasowych. Nie tylko księga kasowa albo raport kasowy, lecz i inne działy księgowości są obowiązane we zapisy opierać na dowodach. Odróżniamy dowody zewnętrzne i wewnętrzne. Przeprowadzając badanie ksiąg należy również zwrócić uwagę na udokumentowanie zapisów w poszczególnych księgach, — między innymi i w księgach magazynowych lub tzw. kontroli ilościowej. Zapisy w tej ostatniej księdze dokonuje się zazwyczaj na podstawie dowodów wewnętrznych, popartych zresztą fakturami przy zakupie lub kopiami własnych faktur przy sprzedaży.

O sporządzaniu dowodów wewnętrznych zapomina się z reguły przy dokonywaniu pewnych dodatkowych księgowan lub przeksięgowan z końcem każdego miesiąca. Przykładem tego może być księgowanie podatku obrotowego za miniony miesiąc na dobro danego urzędu skarbowego, — albo często spotykane zjawisko pobrań na potrzeby prywatne właściciela. I w tych wypadkach trzeba sporządzić dowód wewnętrzny.

Sposób powstawania dowodów zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych winien być poddawany rewizji. Badanie dowodu należy przeprowadzać z punktu widzenia rzetelności, słuszności i strony formalnej. Zwrócić trzeba zatem uwagę dla przykładu na przepisy wynikające z art. 86 dekretu o postępowaniu podatkowym, który wymienia wszystkie cechy, jakie winny się znajdować na każdym dowodzie.

Informacje towarowe.

Informacje towarowe dokonywane w czasie badania ksiąg przedsiębiorstw mają za zadanie stwierdzić, czy towar został nabyty po cenach nie odbiegających od ceny rynkowej, — a przynajmniej nie po cenach rażąco wysokich. Badamy dalej źródło nabycia towarów, czy fakturowany towar został istotnie wprowadzony do kartoteki magazynowej, czy zakup towaru nie odbiega od zakresu działalności i rozmiaru przedsiębiorstwa.

Informacje towarowe pozwalają ponadto stwierdzić rzeczywistość w odniesieniu do zafakturowanej transakcji.

Ocena przedsiębiorstwa.

Ocenę przedsiębiorstwa poprzez rewizję ksiąg przeprowadzimy, jeżeli ustalimy:

- a) stosunek kapitału własnego do obcego,
- b) stosunek środków stałych do środków obrotowych,
- c) wypłacalność przedsiębiorstwa,
- d) stopień gospodarczości w przedsiębiorstwie,
- e) stopień dochodowości przedsiębiorstwa,
- f) rentowność przedsiębiorstwa, (brutto i netto),
- g) stosunek właściciela do przedsiębiorstwa w zakresie jego wkładów i podjęć na potrzeby prywatne.

Stosunek kapitału własnego do obcego pozwala wywnioskować nie tylko o zadłużeniu przedsiębiorstwa, lecz również o jego rozwoju, egzystencji.

Przy analizie środków stałych i obrotowych uwzględniamy rodzaj przedsiębiorstwa, pamiętając, że wzajemny stosunek tych środków zależy od zakresu działalności, a więc inny będzie dla przykładu w handlu detalicznym, inny w handlu hurtowym i inny w przedsiębiorstwie przemysłowym.

Wypłacalność przedsiębiorstwa jest zależna od stopnia zadłużenia oraz posiadanego pogotowia kasowego a w ostateczności od majątku obrotowego.

Stopień gospodarczości daje nam w rezultacie odpowiedź, ile na pewną przyjętą jednostkę mamy wydatków. Im mniejszy jest ten stosunek procentowy, tym korzystniej przedstawia się gospodarka.

Odwrotnością gospodarczości jest tzw. dochodowość. Im mniej przypada wydatków, tym większą mamy dochodowość z przedsiębiorstwa. Stopień dochodowości otrzymamy, gdy porównamy zysk netto w stosunku do zysku brutto. Jeżeli dla przykładu zysk brutto wynosi zł 895.000,—, a zysk netto zł 276.000,—, natenczas stopień dochodowości wynosi ca. 31%, to znaczy, że na każde 100,— zł zysku brutto przypada 31,— zł zysku netto. Gospodarczość natomiast wynosić będzie w przytoczonym przykładzie 69, czyli zł 69,— wydatków na każde uzyskane zł 100,— zysku brutto.

Rentowność przedsiębiorstwa pokrywa się zazwyczaj z dochodowością. Obliczamy ją przez wyliczenie stosunku zysku netto do całego pracującego kapitału a więc razem licząc kapitał własny, obcy oraz rezerwy.

Jeżeli chodzi o zyskowność przedsiębiorstwa, wypada badającemu księgi porównać uzyskane wyniki z normami zyskowności ustalonymi przez

władze skarbowe. (Okólnik Ministra Skarbu z dnia 21 października 1947 r. w sprawie norm szacunkowych. Dziennik Urzędowy M.n. Sk. nr 35/47 poz. 329).

Jeżeli chodzi o uzyskane wyniki na podstawie wyżej podanych wskazówek, nie można ich goślośownie interpretować w stosunku do jednego roku działalności, lecz porównać z poprzednimi okresami gospodarczymi, by tą drogą zestawić pełne liczby analityczne i dopiero na ich podstawie zająć takie czy inne stanowisko o racji bytu, położeniu i rozwoju przedsiębiorstwa.

Odrębnym zagadnieniem kontroli przedsiębiorstwa jest tzw. rachunek prywatny przedsiębiorstwa i ewtl. przeprowadzone zmiany na rachunku kapitału. Chodzi tutaj o stwierdzenie, czy pobrania właściciela są współmierne z dochodowością przedsiębiorstwa (zwłaszcza w wypadku, gdy jest to jego jedyne źródło dochodu), czy ewtl. wkłady znajdują swoje słuszne wyjaśnienia. Przy badaniu tych spraw uwzględniamy warunki lokalne (miejscowe), stan rodzinny właściciela, jego inne źródła dochodu.

Przy ocenie przedsiębiorstwa należy podać charakterystykę działalności przedsiębiorstwa, która winna uwzględniać takie dane, jak:

1. przedmiot działalności,
2. stopień zmechanizowania pracy,
3. sposoby i formy praktykowanej sprzedaży (zbytu),
4. czy i jakie istnieją przerwy w działalności przedsiębiorstwa,
5. ilość zatrudnionych pracowników,
6. zasięg działalności przedsiębiorstwa,
7. celowość istnienia przedsiębiorstwa.

Badanie ksiąg przedsiębiorstwa nie może zatem ograniczać się do suchych i nieraz mało mówiących cyfr, — te raczej winny być materiałem dowodowym w przeprowadzonej analizie rewizyjnej, by po zapoznaniu się z protokołem rewizyjnym można było bez najmniejszego trudu dać trafną, rzeczową i właściwą syntezę dokonanej rewizji.

Nie jest wprawdzie celem rewizji dawać w protokole uwagi co do konieczności przeprowadzenia pewnych zmian organizacyjnych w zakresie sposobu prowadzenia księgowości, działalności i innych czynników wpływających na istnienie i rozwój przedsiębiorstwa, — to niemniej należy całość materiału w taki sposób protokołarną formą ująć, by z treści sprawozdania rewizji można było wyciągnąć pewne konkretne wnioski i zaplanować zmiany usuwające dotychczas popełniane błędy.

Rewizje ksiąg przeprowadzone ze strony władz z reguły pomijają ten ważny punkt — wskazania — i tego rodzaju postępowanie jest jednym z dość ważnych wad rewizji. Rewizja ksiąg, która stwierdza tylko błędy a nie daje wskazówki co do ich usunięcia, nie stanowi zamkniętej w sobie całości. Bywają wypadki, że rewidenci tu i ówdzie udzielają wskazówek ustnych, lecz te wypadki zaliczyć wypada do bardzo rzadkich. Badanie ksiąg winno stwierdzić ewtl. błędy a ponadto chociażby zasadnicze wskazania celem ich usunięcia.

Kończąc na ten temat ogólne uwagi nadmienić wypada, że przeprowadzenie rewizji ksiąg w sposób właściwy i pożądaný należy do spraw dość trudnych, wymagających znajomości zawodu i danej branży.

mgr M. Nowicki

Specjalne ubezpieczenia na życie

Główne postanowienia ogólnych warunków ubezpieczeniowych.

1. *Wstęp.* — W nr 5 Tygodnika Gospodarczego podaliśmy, że w Monitorze Polskim z dnia 27-go grudnia 1948 r., nr B — 101, ukazały się ogólne warunki specjalnych ubezpieczeń na życie wraz z taryfami. Podkreślaliśmy znaczenie tych specjalnych ubezpieczeń, które pozwalają na potrącanie składek za specjalne ubezpieczenie na życie, z wkładów oszczędnościowych S. F. O. Składki za specjalne ubezpieczenie na życie są traktowane na równi z wkładami na S. F. O.

Podaliśmy również, że specjalne ubezpieczenia na życie mogą być zawierane bądź jako ludowe ubezpieczenia na życie bez badania lekarskiego bądź jako ubezpieczenia na życie z badaniem lekarskim. Mają one charakter ubezpieczeń mieszanych na wypadek śmierci i dożycia. Do umowy ubezpieczenia na życie zawartej na wypadek śmierci może być za opłatą odpowiedniej składki włączona odpowiedzialność PZUW. na wypadek inwalidztwa powodującego całkowitą niezdolność do pracy.

Specjalne ubezpieczenia na życie z badaniem lekarskim mogą być zawierane na sumę od 300 tysięcy złotych do 3.000.000,— zł, a w wypadkach

włączenia ubezpieczenia od całkowitego inwalidztwa — do 1.000.000,— zł. Specjalne ludowe ubezpieczenia na życie mogą być zawierane na sumy od 20.000 zł do 600.000 zł.

Pomiędzy specjalnymi ubezpieczeniami, spotykamy również ubezpieczenia renty okresowej na zawodowe wykształcenie krewnych zstępnych ubezpieczonego, z rentą do 120.000 zł rocznie płatną przez cztery lata.

Obecny artykuł ma omówić jedynie najważniejsze postanowienia ogólnych warunków dla specjalnych umów ubezpieczenia na życie które obejmują ubezpieczenia mieszane na wypadek śmierci i dożycia. Podaje on również dla przykładu szereg cyfr z dwóch specjalnych taryf ubezpieczeniowych a mianowicie taryfę S III oraz S III L.

2. Główne postanowienia dla specjalnych ubezpieczeń z badaniem lekarskim.

a) *Początek odpowiedzialności.* Uczestnik SFO zamierzający zawrzeć umowę składa wniosek na formularzu PZUW. Na dowód zawarcia ubezpieczenia PZUW wystawia dokument zwany polisą. Odpowiedzialność PZUW rozpoczyna się w terminie oznaczonym w polisie, nie wcześniej jednak

jak z chwilą otrzymania polisy przez ubezpieczonego i opłacenia jednorazowej lub pierwszej składki wraz z wyszczególnionymi w polisie dodatkowymi opłatami.

b) *Płatność świadczenia.* W razie śmierci ubezpieczonego PZUW wypłaca w ciągu miesiąca pełną sumę ubezpieczenia, nawet po zapłaceniu jednorazowej lub pierwszej składki. Nie obowiązuje tu karencja (wyczekiwanie). Okres miesięczny liczy się od doniesienia o zajściu wypadku śmierci. W razie dożycia umówionego wieku, świadczenie jest płatne z nadejściem oznaczonego w polisie terminu do wypłaty kapitału.

Inne zasady stosuje się przy świadczeniach na wypadek śmierci uczestnika Funduszu A, przy których na jednego uposażonego przypada do wypłaty suma przekraczająca 500.000,— zł. W wypadkach tych natychmiastowej wypłacie podlega suma 500.000,— zł na jednego uposażonego, nadwyżkę zaś wypłaci się w ratach rocznych po 300.000,— zł na uposażonego — do czasu wyczerpania sumy ubezpieczenia.

c) *Ograniczenie odpowiedzialności.* PZUW nie odpowiada, jeżeli śmierć ubezpieczonego nastąpiła: 1. z powodu samobójstwa lub usiłowania samobójstwa w ciągu pierwszych trzech lat nieprzerwanego trwania ubezpieczenia, chyba że czyn popevniono w stanie chorobliwego zaburzenia władz umysłowych, wykluczającego swobodne postanowienie woli;

2. w bezpośrednim lub pośrednim następstwie działań lub wydarzeń wojennych;

3. wskutek udziału w zawodach pojazdów motorowych lub samolotów albo przy treningu do tych zawodów o ile inaczej się nie umówiono.

d) *Dodatkowe korzyści dwuletniego trwania ubezpieczenia.* Gdy ubezpieczenie opłacono już za okres dwóch lat, ubezpieczającemu przysługuje również prawo:

1. do zamiany ubezpieczenia na bezskładkowe ze zmniejszoną sumą ubezpieczenia (redukcja);
2. do wykupu polisy;
3. do pożyczki pod zastaw polisy.

Zmiana ubezpieczenia na bezskładkowe następuje, gdy ubezpieczony po dwóch latach trwania ubezpieczenia tego zażądał, a również gdy wypowiedział umowę ubezpieczenia lub zalegał z opłatą składek dłużej niż trzy miesiące. W wypadku tym umówiona suma ubezpieczenia ulega odpowiedniej redukcji na mniejszą pozostającą w pewnej propozycji do wpłaconych już składek przez okres dwuletni lub dłuższy. W ten sposób składki i płynące z ubezpieczenia korzyści nie przypadają ubezpieczającemu, a uposażony ma nadal prawo do sumy ubezpieczenia. Suma ta jednak będzie zredukowaną sumą, mniejszą od poprzednio umówionej, z powodu zaniechania dalszej opłaty składek.

Wykup ubezpieczenia wzgl. pożyczki pod zastaw polisy, za którą opłacono składki co najmniej za dwa lata, mogą być udzielone przez PZUW jedynie w przypadku: 1. śmierci członka najbliższej rodziny, narodzin dziecka oraz ślubu uczestnika SFO lub jego dziecka a także w przypadku trwałej niezdolności do pracy uczestnika SFO lub członka jego najbliższej rodziny, spowodowanej kalectwem lub nieuleczalną chorobą;

2. utrzymywania dziecka w szkole przez uczestników Funduszu B i C poza miejscem zamieszkania;

3. doznania klęski żywiołowej lub straty w inwentarzu przez uczestnika Funduszu B, powodującej w sposób istotny zmniejszenie jego zdolności płatniczej.

Zarówno otrzymanie pożyczki jak i uzyskanie wykupu będzie mogło nastąpić dopiero po wykorzystaniu przez ubezpieczającego przysługującego mu prawa zwrotu części jego wkładów oszczędnościowych z SFO. Łączna wysokość sum otrzymanych z PZUW oraz zwróconych w ciągu roku oszczędności nie może przekraczać 50.000,— zł ani połowy wkładu oszczędnościowego, przy czym za wkład oszczędnościowy uważa się również składki zapłacone z tytułu specjalnej umowy ubezpieczenia na życie.

Widzimy więc, że wykup wzgl. pożyczka może być udzielona jedynie w ograniczonych rozmiarach. Ograniczenia te zostały wprowadzone ze względu na przepisy ustawy o SFO. Brak ograniczeń w ubezpieczeniach umożliwiłaby uchylene się od obowiązku społecznego oszczędzania.

e) *Wypowiedzenie umowy ubezpieczenia.* — Ubezpieczający może w każdej chwili pisemnie wypowiedzieć umowę. O ile ubezpieczający wypowie umowę w czasie, gdy składka nie była zapłacona za pełne dwa lata, wówczas składki wpłacone do chwili dokonania wypowiedzenia przypadają na rzecz PZUW. Jeżeli ubezpieczający wpłaciwszy składki co najmniej za pełne dwa lata wypowiedział umowę ubezpieczenia lub zalegał z opłatą składek dłużej niż trzy miesiące — następuje zamiana ubezpieczenia na wolne od opłaty składek ze zmniejszoną sumą ubezpieczenia (redukcja).

f) *Wznowienie ubezpieczenia.* Jeżeli umowę rozwiązano wskutek zwłoki w opłacie składek albo jeżeli ubezpieczenie zostało zamienione na ubezpieczenie wolne od opłaty składek, albo gdy ubezpieczający wypowiedział umowę, jednak wykup nie został mu wypłacony, ubezpieczający ma prawo wznowić umowę w ciągu sześciu miesięcy od dnia, do którego składki zostały opłacone.

g) *Skutki zwłoki w opłacie składek.* PZUW nie ma obowiązku wzywania ubezpieczającego do zapłacenia składki i do udzielenia mu dodatkowego terminu zapłaty. Jeżeli ubezpieczający zalega z opłatą składek dłużej aniżeli trzy miesiące, następuje automatycznie albo zamiana ubezpieczenia na bezskładkowe, o ile składka zapłacona została za pełne dwa lata trwania umowy albo też unieważnienie ubezpieczenia, o ile składka zapłacona została za krótszy okres czasu. W przypadku ostatnim, to jest unieważnienia, składki przypadają na rzecz PZUW.

h) *Koszty badania lekarskiego.* Koszty te ponosi PZUW.

i) *Zyski PZUW.* Uposażonemu nie przysługuje udział w zyskach zakładu ubezpieczeń.

3. *Główne postanowienia dla ubezpieczenia ludowego bez badania lekarskiego.* Wyżej omówione postanowienia dla ubezpieczeń z badaniem lekarskim odnoszą się również do niżej omawia-

nych specjalnych ubezpieczeń, ludowych bez badania lekarskiego z następującymi zmianami:

a) *Roczna karencja.* Przy ubezpieczeniach ludowych obowiązuje roczna karencja, tj. jeżeli śmierć ubezpieczonego nastąpi w ciągu pierwszego roku trwania ubezpieczenia, PZUW zwraca tylko wpłacone składki. Po upływie pierwszego roku a więc w drugim i późniejszych latach PZUW wypłaca umówioną sumę w razie wypadku podlegającego ubezpieczeniu.

Roczna karencja nie ma zastosowania, a więc PZUW wypłaca pełną sumę ubezpieczenia od samego początku trwania ubezpieczenia w przypadkach śmierci ubezpieczonego na skutek niektórych zaraźliwych chorób, ukąszenia przez jadowite owady lub zwierzęta, porodu oraz nieszczęśliwego wypadku.

b) *Mniejsze ograniczenia odpowiedzialności PZUW.* Przy ludowych ubezpieczeniach na życie bez badania lekarskiego PZUW odpowiada po upływie rocznej karencji bez względu na przyczynę śmierci. PZUW będzie więc odpowiadać w wypadkach samobójstwa, następstw działań lub

wydarzeń wojennych oraz zawodów pojazdów motorowych lub samolotów.

W niektórych przypadkach roczna karencja nie będzie miała zastosowania, o czym już poprzednio była mowa.

c) *Inne składki.* Składki płatne są według różnych taryf. Składki dla ubezpieczeń ludowych są nieco wyższe, gdyż nie ma tu badania lekarskiego oraz szerszy jest zakres odpowiedzialności. Składki dla ubezpieczeń z badaniem lekarskim są niższe.

4. *Taryfa S III.* — Poniżej podajemy niektóre cyfry z taryfy dla specjalnych ubezpieczeń mieszanych na wypadek śmierci i dożycia z badaniem lekarskim bez udziału w zyskach. Suma ubezpieczenia płatna jest w razie śmierci ubezpieczonego lub po dożyciu do umówionego terminu. Składki płatne są do końca ubezpieczenia, w którym nastąpiła śmierć, najdłużej jednak do upływu umówionego terminu.

Tabele podają składki *roczne* od 1000 sumy ubezpieczenia. Składka płatna jest raz w roku. Może ona jednak być rozłożona na raty przy doliczeniu nieznacznego procentu.

Składki roczne od 1000 sumy ubezpieczenia

Wiek wstępu	Czas opłaty składek i czas trwania ubezpieczenia							
	przez lat					do roku życia		
	10	15	20	25	30	55 lat	60 lat	65 lat
20						27,80	24,80	22,80
25					32,60	32,60	28,30	25,70
30				39,80	33,60	39,80	33,60	29,80
35			50,80	41,20	35,40	50,80	41,20	35,40
40		69,60	52,70	43,60	38,40	69,60	52,70	43,60
45	107,20	72,10	55,90	47,40		107,20	72,10	55,90
50	110,30	76,00	60,80				110,30	76,00
55	114,70	81,80						114,70
60	121,70							

Przykład: 35-letni pragnie się ubezpieczyć na życie na sumę 500.000,— zł z tym, że w razie dożycia suma ta przed śmiercią będzie mu wypłacona w 60-tym roku życia. Czas opłaty składek od wieku wstępu (35 lat) do chwili dożycia (60 lat) wynosi 25 lat. W warunkach tych składka roczna od 1000,— zł wynosi 41,20,— zł; a od 500.000 zł wynosi 20.600 zł rocznie.

5. *Taryfa S III L.* — Poniżej podajemy niektóre cyfry dla specjalnych ludowych ubezpieczeń

mieszanych na wypadek śmierci i dożycia bez badania lekarskiego i bez udziału w zyskach. Suma ubezpieczenia płatna jest w razie śmierci ubezpieczonego lub po dożyciu do umówionego terminu. Obowiązuje tu roczna karencja. Składki płatne są do końca roku ubezpieczeniowego, w którym nastąpiła śmierć, najdłużej jednak do upływu umówionego terminu. Składki obliczone są dla rat miesięcznych od 1000 sumy ubezpieczenia.

Składki roczne od 1000 sumy ubezpieczenia.

Wiek wstępu	Czas opłaty składek i czas trwania ubezpieczenia					
	przez lat				do roku życia	
	10	15	20	25	55 lat	70 lat
20					2,90	
25					2,90	
30				3,75		
35			5,00	4,00		
40		6,50	5,00	4,00		
45	10,30	6,75	5,25	4,50		
50	10,30	7,00	5,50			
55	10,70	7,50				
60						11,50

Przykład: 40-letni pracownik pragnie się ubezpieczyć na życie na sumę 200.000 zł z tym, że w razie dożycia suma ta przed śmiercią będzie mu wypłacona w 60-tym roku życia. Czas opłaty

składek od wieku wstępu (40 lat) do chwili dożycia (60 lat) wynosi 20 lat. W warunkach tych składka miesięczna od 1000 zł wynosi 5 zł, a od 200.000 zł wynosi 1000 zł miesięcznie.

dr Z. K. Nowakowski

Kto jest zwolniony od obowiązku płacenia podwyższonego czynszu?

Wydawałoby się, że zakres podmiotowych zwolnień od obowiązku płacenia podwyższonego czynszu jest wytyczony w sposób tak wyraźny, że sprawa ta nie powinna budzić u nikogo wątpliwości. Niestety w praktyce — podnoszonych wątpliwości jest b. dużo. Ten fakt wydaje się przemawiać za koniecznością dodatkowego omówienia zagadnienia. Sprawę regulują przepisy art. 3 dekretu z dnia 28. 7. 1948 r. o najmie lokali, wzgl. §§ 2—4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29. 9. 1948 w sprawie zwolnień i ulg w opłacaniu czynszu (Dz. U. R. P. Nr 49 poz. 374) oraz art. 5 dekretu uzupełnionego nowelą z dnia 25. 10. 48 r. Przepisy te z ograniczeniami, wynikającymi z art. 5 i 6 dekretu, wprowadzają wyjątki od zasady, wyrażonej art. 2 z pkt. 1 dekretu, że wszyscy najemcy wzgl. podnajemcy lokali mieszkalnych podlegają obowiązkowi płacenia podwyższonego czynszu. Ust. 3 art. 21 dekretu o najmie lokali normuje sprawę zwolnień *od wpłaty na F. G. M.*, nie wypowiada się natomiast o samych czynszach. Jeżeli pamiętać będziemy o tym, jakie kategorie najemców korzystają z dobrodziejstwa płacenia czynszu obowiązującego przed 1 września 1948 r. to automatycznie stanie się dla nas rzeczą wiadomą, jacy najemcy czy podnajemcy znajdują się poza granicami zasięgu tych uprawnień. Całkowicie błędne jest szeroko rozpowszechnione mniemanie, że obowiązkowi płacenia czynszu podwyższonego podlegają wszyscy, wzgl. tylko podatnicy podatku obrotowego. Ani nie wszyscy

ani nie tylko, co wynika z wymienionych przepisów o wyłączeniach podmiotowych. W szczególności wachlarz, który obejmuje najemców (podnajemców), nie będących równocześnie podatnikami podatku obrotowego a podlegających obowiązkowi płacenia podwyższonego czynszu jest bardzo szeroki. Składają się nań m. in. osoby o niedostatecznie określonych źródłach dochodu, niektóre kategorie studentów (uczniów) oraz wszyscy inni, którzy nie potrafią przedłożyć wystarczającej legitymacji do zaliczenia ich do którejkolwiek z grup najemców (podnajemców), objętych którymkolwiek przepisem zwalniającym. W tych warunkach *obowiązek* złożenia przez najemców wzgl. podnajemców, chcących korzystać z przywileju niepłacenia podwyższonego czynszu, tzw. oświadczenia (na formularzu) — odpowiednio potwierdzonego — o okolicznościach uzasadniających zwolnienie, ma znaczenie rozstrzygające. „Oświadczenie” to ma charakter dokumentu o zasadniczym znaczeniu zarówno dla wynajmującego jak i najemcy a w dalszym postępowaniu również dla władzy czynszowej. Z tego powodu na wynajmujących ciąży niezwykle wagi odpowiedzialność za sumienne zebranie „oświadczeń” oraz za sumienne zbadanie ich czy ubiegający się o prawo płacenia czynszu niepodszywanego może istotnie z niego korzystać. W przypadku jakiegokolwiek wątpliwości należy się odnieść do miejscowej władzy czynszowej.

mgr E. Krzymień

Zwolnienia w zakresie podatku od nieruchomości i od lokali

w świetle przepisów dekretu o popieraniu budownictwa Dz. U. R. P. Nr 52/47) oraz dekretu o najmie lokali (Dz. U. R. P. Nr 36/48)

Art. 1 ust. 2 lit. a) dekretu o najmie lokali wyszczególnia dwie zasadnicze kategorie lokali, które nie podlegają przepisom tego dekretu:

- a) lokale w budynkach wzniesionych po 22. 7. 44 r. a więc w budynkach nowych (na ziemiach, które odzyskały niepodległość w czasie późniejszym, budynki wznoszone po dacie uwolnienia tych ziem od okupanta),
- b) lokale *wyłączone* z pod publicznej gospodarki lokalami na podstawie przepisów dekretu z 26. 10. 45 — o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. R. P. Nr 37 poz. 181) oraz na podstawie przepisów ustawy z 3. 7. 47 r. o popieraniu budownictwa.

Wydaje się być rzeczą zrozumiałą, że wyłączenie tych lokali z pod władzy przepisów dekretu o najmie lokali nie jest wcale równoznaczne ze zwolnieniem odnośnych budynków od podatku od nieruchomości wzgl. ze zwolnieniem lokali w tych budynkach od podatku od lokali. Sprawy te są jednak nie zawsze pojmowane w sposób właściwy. Kwestię zwolnień od tych podatków reguluje w tym przypadku ustawa z dnia 3. 7. 47 o popieraniu budownictwa, która weszła w życie z dniem ogłoszenia.

Z wolności podatkowej w ramach podatku od nieruchomości mogą więc korzystać *budynki mieszkalne nowe* a więc z gruntu nowowzniesione oraz tzw. budynki z *mocy ustawy nowe*, to znaczy takie budynki naprawione, które były

zniszczone w ponad 33% (na Ziemiach Odzyskanych), wzgl. powyżej 66% (na pozostałym obszarze kraju). Nie wszystkie jednak budynki nowe podlegają zwolnieniu od podatku od nieruchomości. Nie mogą więc z tego przywileju korzystać przede wszystkim budynki o charakterze niemieszkalnym (użytkowym), jak również pozbawione są tych ulg także nowe budynki mieszkalne, które zawierają chociażby jeden lokal mieszkalny o powierzchni użytkowej większej niż 80 m². Te budynki, jakkolwiek nowe podlegają w całej rozciągłości przepisom podatku od nieruchomości. Ustawa przewiduje zasadniczo pięcioletni okres zwolnienia, który dla ściśle znormalizowanej kategorii budownictwa pracowniczego ulega przedłużeniu do lat 10. Na tym wyczerpuje się zakres ulg w podatku od nieruchomości dla budowli nowych. Jest on oczywiście znacznie węższy niż zakres wyłączeń (odremontowanych wzgl. nowych lokali i budowli) spod suwerenności przepisów dekretu o najmie lokali.

Podstawę opodatkowania budynków (lub ich części) nowych wzgl. odremontowanych, które jednak podlegają podatkowi od nieruchomości, stanowią będzie czynsz faktycznie płacony za lokale wynajmowane, a gdy np. czynszu się nie pobiera — wartość czynszowa, która może być m. in. ustalona w oparciu o kwotę czynszu, jaka by mogła być pobierana na podstawie dekretu o najmie lokali, biorąc pod uwagę tak jakość i położenie lokalu, jak również charakter najemców, zajmujących dany lokal. Rzecz zrozumiała, że o wysokości czynszów w lokalach wyłączonych spod publicznej gospodarki lokalami decydują zasadniczo miejscowe warunki rynkowe.

Ust. 3 art. 21 dekretu o najmie lokali stanowi, że od wpłat na rzecz Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej zwalnia się:

- a) właściciela budynku lub lokalu, od lokalu mieszkalnego, zajmowanego przezeń w całości lub w granicach miejscowych norm zaludnienia,

- b) wynajmujących lub użytkujących lokale mieszkalne w budynkach, mających nie więcej niż 8 izb mieszkalnych.

Brak obowiązku dokonywania wpłat na F. G. M. nie oznacza jednak wcale, że wynajmujący nie może w tym przypadku pobierać od lokatorów lub sublokatorów czynszu takiego, jaki by oni zobowiązani byli płacić, gdyby zamieszkiwali w budynkach o większej ilości izb mieszkalnych i podlegających dekretowi o najmie lokali.

Przepisy te nie przesądzają też wcale, że czynsz wzgl. wartość czynszowa ustalona dla tych nieruchomości lub ich części, dla celów wymiaru podatku od nieruchomości, winna być wyprowadzona niezależnie od wysokości czynszów uregulowanych ogólnie dekretem o najmie lokali. Owszem należy również i w tych przypadkach orientować się na wartość czynszową odpowiadającą kwocie czynszu, jaką by osoba zajmująca lokal opłacała, gdyby była najemcą w budynku, podlegającym przepisom dekretu o najmie lokali.

Gdy chodzi o podatek od lokali, to i tu zakres zwolnień pomieszczeń, znajdujących się w budynkach nowych regulują tylko przepisy ustawy o popieraniu budownictwa. Z wolności podatkowej korzystają tylko lokale mieszkalne, zajęte przez tych, którzy ponieśli koszt ich budowy, z tym, że może tu chodzić nie tylko o lokale (do 80 m² powierzchni użytkowej) w budynkach nowych, ale również o nowe lokale (80 m²) w budynkach rozbudowanych i nadbudowanych, a nawet o takie lokale (do 90 m² powierzchni użytkowej) w budynkach poddanych naprawie na podstawie przepisów dekretu z dnia 26. 10. 45 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny — w brzmieniu obwieszczenia Ministra Odbudowy z 26. 4. 47 r. (Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 181).

Okres zwolnienia przewiduje ustawa taki sam jak w podatku od nieruchomości. Lokale nowe, które nie czynią zadość podanym wyżej warunkom ustawowym ze zwolnień korzystać nie mogą.

mgr E. Krzymień

Przedpłaty na zaliczki i zryczałtowany podatek obrotowy od towarów importowanych

Mające ukazać się rozporządzenie Ministra Skarbu w sprawie wykonania dekretu z dnia 25. X. 1948 r. o podatku obrotowym stanowi w zakresie niektórych towarów przywożonych z zagranicy co następuje:

1. Podatnicy przewożący z zagranicy na podstawie zezwoleń na przywóz towary, podlegające do dnia 31 grudnia 1948 r. opłacie monopolowej bądź akcyzie obowiązani są do wpłacania od powyższych towarów, wprowadzonych na obszar Państwa od dnia 1 stycznia 1949 r. w miejsce skasowanych z tym dniem akcyz i opłat monopolowych przedpłat na zaliczki miesięczne na podatki obrotowy.

Do uiszczenia przedpłaty obowiązana jest osoba, uprawniona do rozporządzenia towarem w

myśl przepisów celnych. Osoba ta powinna wskazać na piśmie urzędowi celnemu nazwisko lub firmę, adres przedsiębiorstwa lub siedzibę zarządu podatnika oraz właściwy dla niego w zakresie podatku obrotowego urząd skarbowy (rewizyjny). Podstawę obliczenia przedpłaty stanowi ilość przywożonego towaru. Przedpłaty oblicza się według zamieszczonej niżej tabeli. Przedpłaty płatne są łącznie z opłatami celnymi.

Do obliczenia i poboru powyższych przedpłat obowiązane są urzędy celne. Po zarachowaniu przedpłaty, urząd celny (dyrekcja ceł) przekazuje przedpłaty właściwemu urzędowi skarbowemu (rewizyjnemu) z podaniem imienia i nazwiska bądź firmy i adresu podatnika.

2. Przeznaczone do konsumpcji własnej towary, wymienione w powyższej tabeli, nie wyłączając towarów, przywożonych z zagranicy w małym ruchu granicznym, jeżeli wymienione towary przywożone są w ilościach, co do których nie wymaga się pozwoleń na przywóz i nie zwolnionych od podatku jako przywiezionych przez podróżnych na osobisty użytek — podlegają podatkowi obrotowemu w formie ryczałtu.

Wolne od podatku są następujące ilości towarów, przywożonych z zagranicy przez podróżnych na osobisty użytek:

1. wino, moszcz winny i miód pitny — 1 butelka do 1 l.;
2. piwo — 1 l.;
3. cukier skrobiowy (również w wyrobach) — 0,5 kg;
4. sztuczne środki słodzące, drożdże piekarniane i kwas octowy — 0,1 kg;
5. karty do gry — 2 talie luzem;
6. cukier w stanie nieprzerobionym oraz zawarty w wyrobach — 1 kg;
7. bibułka do palenia tytoniu — 2 arkusze albo 2 książeczki albo 2 pudełka gilz;
8. spirytus oraz napoje spirytusowe — 1 butelka do 1 l.;
9. tytoń i wyroby tytoniowe — 200 g bądź 200 papierosów albo 80 cygar lub 40 g tabaki;
10. sól — 0,5 kg;
11. zapałki — 10 pudełek, o zawartości nie przekraczającej 50 sztuk w pud.

Powyższy zryczałtowany podatek należy pobierać w miejsce skasowanych z dniem 1 stycznia 1949 r. akcyz i opłat monopolowych. Zryczałtowany podatek pobierany jest również od towarów, nadsyłanych w przesyłkach z darami. W przypadku pobrania zryczałtowanego podatku obrotowego od podatnika, który dokonał wwozu towaru z zagranicy nie z przeznaczeniem do konsumpcji własnej, pobraną kwotę zryczałtowanego podatku traktuje się jako przedpłatę według zasad podanych wyżej.

Tabela stawek podatku zryczałtowanego oraz przedpłat

Pkt.	Towar (namiastka, ekstrakt)	Jednostka	Stawka podatku w zł
1.	Wino musujące gronowe	1 but.	500
2.	„ gazowane gronowe	„	300
3.	„ gronowe:		
	a) powyżej 18% obj. alkoh.	„	250
	b) do 18% obj. alkoh.	„	200

4.	„ owocowe musujące i gazowane	„	150
5.	Miód pitny, wino owocowe i moszcz winny	„	40
6.	Piwo: a) do 13% brzeczki	1 litr	20
	b) 1 — 20% brzeczki	„	30
	c) powyżej 20% brzeczki	„	40
7.	Cukier buraczany (sacharoza) również w wyrobach	1 kg	100
8.	Cukier skrobiowy (również w wyrobach)	„	—
9.	Sztuczne środki słodzące:		
	a) do 220 razy słodsze od cukru	„	2.500
	b) ponad 220 do 440 razy słodsze	„	5.000
	c) ponad 440 razy słodsze	„	6.000
10.	Karty do gry:		
	a) wyrobione z papieru do 36 kart	1 talia	200
	ponad 36 kart	„	300
	b) z innych materiałów: do 36 kart	„	1.000
	ponad 36 kart	„	1.500
11.	Drożdże piekarniane:		
	a) zwykłe	1 kg	400
	b) suszone	„	800
12.	kwas octowy 100%	„	320
13.	Kwas węglowy	„	150
14.	Bibułka do palenia tytoniu	„	600
15.	Spirytus w stanie naturalnym oraz zawarty w napojach spirytusowych, ekstraktach, esencjach, sokach i artykułach spożywczych 100%	1 ltr	1.500
16.	Spirytus zawarty w galenowych środkach leczniczych 100%	„	500
17.	Spirytus zawarty w artykułach perfumeryjno-kosmetycznych 100%	„	550
18.	Papierosy	1 kg	8.000
19.	Cygara i cygaretki	„	8.000
20.	Tytoń do papierosów	„	8.000
21.	Tytoń do fajki	„	8.000
22.	Tytoń w liściach i wiązkach	„	4.000
23.	Łodygi tytoniowe, korzenie, odpadki i miął	„	500
24.	Tabaka do zażywania	„	500
25.	Ekstrakty tytoniowe	„	200
26.	Nikotyna i jej pochodne	„	500
27.	Zapałki	1 pud.	3
28.	Sól	1 kg	10

Wagę towaru przyjmuje się — o ile przepisy szczególne inaczej nie stanowią — łącznie z wagą bezpośredniego opakowania papierowego.

Z. M.

Praktyka i wykładnia prawa skarbowego

Zatrudnienie żony w przedsiębiorstwie męża

A. P. absolwent A. H. w Poznaniu.

Pytanie: Począwszy od kwietnia br. potrącałem od dochodu mojego miesięcznie kwotę złotych 10.000,— tytułem zwrotu kosztów utrzymania mojej żony, która w przedsiębiorstwie moim pra-

cuje od chwili uruchomienia w charakterze księgowej. Potrącenia te uzgodniłem z tut. Urzędem Skarbowym który też uznał je za zgodne z art. 11 pkt. 3 dekretu o podatku dochodowym.

W miesiącu sierpniu wpadł jeden z urzędników tut. Urzędu na pomysł, że potrącenia te są

sprzeczne z nowym prawem małżeńskim i Urząd Skarbowy anulował swą decyzję co do uznania tych potrąceń i domierzył mi począwszy od kwietnia dokonane potrącenia do dochodu.

Stanowisko władzy skarbowej nasuwa istotne zastrzeżenia a to z następujących względów: Jak to już podnosiliśmy w Nr 19/1948 Tygodnika Gospodarczego, na który się Pan powołuje, zatrudnienie małżonka w przedsiębiorstwie podatnika na podstawie umowy o pracę napotyka trudności w świetle obowiązującego ustawodawstwa, a bowiem: „ustawowy ustrój majątkowy lub umowne ustroje majątkowe (ustrój rozdzielności majątkowej, ogólnej wspólności majątkowej, wspólności dorobku) wykluczają możliwość stosunku umowy o pracę między małżonkami”.

Poza tym w świetle ustawodawstwa ubezpieczeniowego (art. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z dnia 28 marca 1933 r. wraz z późniejszymi zmianami) obowiązkowi ubezpieczenia podlegają zatrudnieni przez pracodawcę jego krewni, powinowaci, lecz nie podlega ubezpieczeniu małżonek (mąż lub żona); żona zatem pracodawcy — chociażby przedsiębiorstwo stanowiło spółkę jawną — nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia (wyjątek: rzemieślnicze zakłady pracy).

Jeśliby przedsiębiorca mimo to zatrudnił żonę na podstawie umowy o pracę za określonym wynagrodzeniem, od którego odprowadzałby nawet podatek od wynagrodzeń, to władza skarbowa w praktyce albo nie uzna stosunku pracy oraz wynagrodzenia w rozumieniu art. 8 ust. (2) pkt. 4) dekretu o podatku dochodowym a w konsekwencji zastosuje postanowienia art. 15 dekretu o łącznym opodatkowaniu tego dochodu żony, jako dochodu płynącego z wymienionego w cyt. art. 8-mym źródła przychodu („zajęcia zawodowe i wszelkie inne zatrudnienia o celach zarobkowych”) albo ustaliwszy fikcyjność samego wynagrodzenia nie ustali dochodu po stronie żony i odmówi uznania wydatkowanych sum jako kosztów uzyskania przychodu.

Poza tym, po dniu 1 stycznia 1949 r. władza skarbowa — pod określonymi warunkami — ma możliwość zastosowania postanowień art. 8 ust. 4 nowego dekretu o podatku dochodowym, w myśl których u podatników, u których suma nadwyżek ze źródeł przychodów przekracza 360.000,— zł rocznie, a którzy osiągają nadto przychody podlegające podatkowi od wynagrodzeń, do dochodu ogólnego dolicza się łączną sumę otrzymanych w ciągu roku podatkowego wynagrodzeń podlegających podatkowi od wynagrodzeń, bez względu na ich wysokość i bez potrącenia należnego od nich podatku od wynagrodzeń.

Pomysł urzędnika, o którym Pan wspomina, znalazł prawdopodobnie swe źródło w komentarzu do dekretu o podatku od wynagrodzeń, umieszczonym w T. II Bibl. Prawa Pod., który dla zrozumienia toku rozważań cytujemy w całości: „Członkowie rodziny, krewni tylko wyjątkowo pozostają w stosunku umowy o pracę w razie faktycznej a nie fikcyjnej pracy, otrzymywania wynagrodzeń w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu osób o podobnych kwalifikacjach a wykonujących te same czynności, w razie zastę-

powania faktycznie najmniejszej siły obcej. W zasadzie współpraca członka rodziny polega nie na zasadach prawa prywatnego, lecz prawa rodzinnego.

Ustawowy ustrój majątkowy lub umowne ustroje majątkowe wykluczają możliwość stosunku umowy o pracę między małżonkami. W razie nieuznania stosunku prawnego jako umowy o pracę, w konsekwencji braku obowiązku podatkowego w podatku od wynagrodzeń wchodzi w grę obowiązek podatkowy w podatku obrotowym i dochodowym”.

Pomijając okoliczność, że komentarz nie daje zdecydowanej odpowiedzi na szereg niejasności a mianowicie: jacy to członkowie i w jakich wyjątkowych okolicznościach mogą pozostawać w stosunku umowy o pracę, czy zasady prawa rodzinnego również wykluczają możliwość stosunku umowy o pracę, członków rodziny i krewnych (tak jak małżonka), dlaczego stosunek pracy małżonka jedynie ze względu na prawo małżeńskie skutkować ma obowiązkiem podatkowym w podatku obrotowym, skoro stosunek ten spełnia bezwarunkowo wszystkie kryteria charakteryzujące stosunek umowy o pracę, która spełniana jest co do rodzaju i charakteru na równi z innymi pracownikami i nie ma cech ani umowy o dzieło czy zlecenie ani „zajęcia zawodowego i wszelkiego innego zatrudnienia o celach zarobkowych” — został on bezzasadnie rozciągnięty na odcinek dekretu o podatku dochodowym.

Z powyższych względów — jak to już podnieśliśmy w Nr 19/1948 Tygodnika Gospodarczego — sprawa zatrudnienia małżonka w przedsiębiorstwie drugiego małżonka opiera się w świetle zarówno starego jak i nowego dekretu o podatku dochodowym na całkowicie odmiennej płaszczyźnie.

Płaszczyznę tę stwarzają: postanowienia art. 11 pkt. 3) dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. oraz art. 14 pkt. 9) nowego dekretu z dnia 25 października 1948 r., których brzmienie nie uległo zmianie: „nie uważa się za koszty uzyskania przychodów wydatków na prowadzenie gospodarstwa domowego podatnika i utrzymywanie członków jego rodziny, chyba że są stale zatrudnieni w gospodarstwie rolnym podatnika albo też w jego przedsiębiorstwie”.

W tym przypadku zatrudnienie żony opiera się nie na stosunku umowy o pracę, lecz na stosunku stałej współpracy w przedsiębiorstwie podatnika na zasadach prawa rodzinnego (małżeńskiego), przy czym zatrudnienie to jest oczywiście *bezpłatne*, gdyż koszty utrzymania żony w żadnym razie nie mogą być poczytane ani za wynagrodzenie w rozumieniu dekretu o podatku od wynagrodzeń ani za dochód w rozumieniu art. 8 dekretu o podatku dochodowym.

W przypadku takiego stałego zatrudnienia żony, koszty na jej utrzymanie oraz przypadające na nią stosunkowe koszty utrzymania gospodarstwa domowego muszą być uznane za koszty uzyskania przychodów ze źródła, w którym żona jest zatrudniona. Warunkiem jest oczywiście, by zatrudnienie było stałe a praca faktyczną a nie

fikcyjną, mającą charakter zastępowania faktycznie najemcy siły obcej.

Faktyczne zastępstwo najemnej siły obcej, której opłacanie stanowi koszty uzyskania przychodów, jest podłożem intencji ustawodawcy przy tworzeniu postanowień art. 11 pkt. 3) dekretu o podatku dochodowym.

Z samego ducha ustawy o podatku dochodowym można wydedukować, że całokształt przepisów odnoszących się do wydatków, związanych z osiągnięciem, zachowaniem i zabezpieczeniem przychodów ma na celu nie tylko ochronę interesów Skarbu Państwa przed możliwym fikcyjnym uszczupleniem dochodu w zeznaniach podatnika, lecz także zdrową tendencją gospodarczą popierania nie tylko wydatków produkcyjnych, będących w związku gospodarczym ze źródłami przychodów.

Wykładnia przeciwna nie dałaby się pogodzić z logicznymi zasadami przepisów o podatku dochodowym, według których należy dedukować związek gospodarczy wydatku z pewnym przedmiotem majątkowym jako źródłem dochodu a zatem związek, charakteryzujący się przede wszystkim wymogami gospodarki danym źródłem już przy powstaniu zobowiązania, rodzącego te wydatki, o których potrącenie chodzi.

Przypadek faktycznego a nie fikcyjnego zatrudnienia żony całkowicie wypełnia przytoczony sens przepisów o podatku dochodowym.

Na silne podkreślenie zasługuje okoliczność, iż zagadnienie omawianych kosztów pod rządem starej ustawy o podatku dochodowym rozwiązane było analogicznie, skoro art. 6 ust. 3 ustawy wyraźnie zaliczał do kosztów osiągnięcia przychodów, koszty „wyżywienia członków rodziny podatnika, stale pracujących w jego przedsiębiorstwie handlowym lub przemysłowym”; nowy dekret o podatku dochodowym rozszerzył (zgodnie z demokratycznym duchem obecnego prawodawstwa) podstawę tych kosztów, skoro obejmują one słusznie nie tylko samo wyżywienie, lecz, utrzymanie” w ogóle (sc. zaspokojenie uzasadnionych wszystkich potrzeb) oraz stosunkową część wydatków na prowadzenie gospodarstwa domowego.

Uznawanie tych wydatków pod rządem starej ustawy nie napotykało żadnych trudności. Cytujemy równocześnie dwa rozstrzygnięcia O. B. P. z r. 1938 Nr 282/4 i 282/5: „Koszt utrzymania żony podatnika zatrudnionej w jego przedsiębiorstwie podlega potrąceniu z przychodu. Koszt ten określa podatek zaś władzy skarbowej służy prawo oceny czy koszt ten nie został przyjęty w sumie nadmiernej”.

„Członkowie rodziny, zatrudnieni w przedsiębiorstwie płatnika, nie są brani pod uwagę przy stosowaniu ulgi z art. 27 ustawy o podatku dochodowym, ponieważ koszt wyżywienia ich jest już uwzględniony przy obliczeniu dochodu podatkowego z przedsiębiorstwa. Ponieważ w omawianym przypadku żona jest zatrudniona w przedsiębiorstwie, a więc koszt jej wyżywienia podlega potrąceniu z dochodu przedsiębiorstwa, ulga z art. 27 ustawy służy w postaci obniżenia stopy podatkowej poczynając od drugiego dziecka”.

Ewentl. argument, iż nowe dekrety o podatku dochodowym zerwały z pojęciem „głowy rodziny”, znanym starej ustawie o podatku dochodowym, a zatem nie mogą być w omawianym przypadku stosowane postanowienia art. 11 pkt. 3), byłby sprzeczny sam w sobie, skoro zerwanie z pojęciem „głowy rodziny” jest tylko formalne (pozorne) a nie faktyczne: art. 11 pkt. 3) utrzymuje bowiem pojęcie „członków rodziny” podatnika, a tym samym i głowy tych członków, postanowienia zaś art. 22 nowego dekretu (ulgi rodzinne) różnią ulgi dla podatnika-mężczyzny i podatnika-kobiety, nadając im oczywiście faktycznie charakter głów rodziny.

Poza tym cytowany wyżej art. 6 ust. 3 przedwojennej ustawy o podatku dochodowym bynajmniej nie operował pojęciem „głowy rodziny”, lecz tak samo jak nowy dekret pojęciem „podatnika”, którym równie dobrze może być jeden lub drugi małżonek.

Tak samo stara ustawa знаła instytucję łącznego opodatkowania małżonków kiedy to równocześnie obowiązujące przed rokiem 1946 prawo małżeńskie majątkowe na wszystkich terenach nie dopuszczało pod określonymi warunkami stosunku umowy o pracę między małżonkami.

Przy omawianym zagadnieniu nie można uzależniać przepisów prawa skarbowego — które są przepisami szczególnymi — od prawa cywilnego, gdyż nie byłoby ono wówczas praktycznie w pewnych częściach wykonalne. Postanowienie np. art. 22 ust. 5 nowego dekretu — zapewniając ulgi rodzinne w pełnym rozmiarze w przypadku łącznego opodatkowania małżonków — tym samym rozprawia się z zagadnieniem głowy rodziny i stwarza na odcinku prawa podatkowego niejako dwie głowy rodziny, co oczywiście nie jest do pomyślenia w świetle prawa ogólnego.

Nadto postanowienia art. 4 ust. 3 nowego dekretu o podatku dochodowym w połączeniu z cytowanym na wstępie komentarzem do dekretu o podatku od wynagrodzeń wykluczałyby również możliwość stosowania art. 11 pkt. 3) (obecnie art. 14 pkt. 9) dekretu o podatku dochodowym, a

**Prosimy o wpłacenie prenumeraty „Tygodnika
Gospodarczego” za I kwartał 1949 r. w sumie
450,— zł na konto Administracji:
Księgarnia Wł. Wilak - P. K. O. V-4085**

przyjąć można, iż małżonek oraz krewni zstępni wypełniają trzon grupy członków rodziny podatnika.

W tym stanie rzeczy cyt. przepisy o uznaniu wydatków na utrzymanie członków rodziny za koszty uzyskania przychodów nie miałyby żadnego znaczenia, co oczywiście nie leży w intencji prawodawcy.

Jeżeli idzie o tryb postępowania, to służy Panu z jednej strony zażalenie od domiaru zaliczek na podatek dochodowy w terminie tygodniowym po doręczeniu decyzji, z drugiej zaś odwołanie w ciągu miesiąca po doręczeniu nakazu płatniczego na wymiar roczny.

Z. M.

Komunikaty

Nowe stawki Ubezpieczalni Społecznej.

Z dniem 1 stycznia 1949 r. wprowadzone zostały zmiany niektórych przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych, a m. in. w odniesieniu do wysokości składek ubezpieczeniowych.

Na podstawie tegoż zarządzenia od 1. I. rb. funduszami ubezpieczeń społecznych są:

1. Fundusz Ubezpieczenia Społecznego, obejmujący ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i wypadkowe dla obu kategorii ubezpieczonych (R i U)
2. Fundusz Zasiłków Rodzinnych
3. Fundusz na Wypadek Braku Pracy.

Składki ubezpieczeniowe do wyżej podanych funduszy wynoszą:

	dla Sektora		
	1	2, 3 i 4	5
Fund. Ubezp. Społ.	10	12	15
Fund. Zas. Rodzin.	12	12	12
Fund. Braku Pracy*)	—	1,5	2
Razem	22%	25,5%	29%

*) (Opłacają Zakłady Pracy — zatrudniające ponad 4 pracowników).

O zaliczeniu do właściwego Sektora Zakłady Pracy zostały powiadomione pismem Ubezpieczalni Społecznej o nadaniu im nowego numeru konta (NKP), którego cyfra pierwsza oznacza właściwy Sektor.

Poszczególne Sektory oznaczone zostały kolejno jak następuje:

- Sektor 1. — Gospodarka państwowa
 " 2. — " samorządowa
 " 3. — " spółdzielcza
 " 4. — " społeczna
 " 5. — " prywatna.

Składki podane wyżej opłacają poszczególne Zakłady Pracy jedynie tylko za pracowników, podlegających ubezpieczeniu w pełnym zakresie, a więc za ubezpieczonych kategorii R oraz U.

Natomiast za pracowników, podlegających tylko niektórym rodzajom ubezpieczeń (np. Rcw, Rw, Ucw, Uc) — składki obliczać należy jedynie za te rodzaje ubezpieczenia, którym ci pracownicy podlegają i to w wysokości wg. poniższej tabeli:

Rodzaj ubezpieczenia	dla Sektora		
	1	2, 3 i 4	5
a) chorobowe	5	5,5	7
b) emerytalne	4	5,5	7
c) wypadkowe	1	1	1
d) rodzinne	12	12	12
e) brak pracy	—	1,5	2
Razem	22%	25,5%	29%

Dotychczasowy sposób wypełniania deklaracji składek pozostaje bez zmiany.

Zmiany powyższe obowiązują począwszy od przypisu składek za miesiąc styczeń 1949 r.

W odniesieniu do rolnych Zakładów Pracy, których konta w Ubezpieczalni Społecznej oznaczono nowymi numerami z dodatkiem litery „r” lub „p” — dokonywać się będzie obliczania składek ubezpieczeniowych na razie wg. dotychczas obowiązujących przepisów.

„BIUROTECHNIKA“
 KAMZOL — KARŁOWSKI — POHLAND
Warsztat naprawy maszyn biurowych
 Specjalność: ASTRA i HAMANN
 Maszyny do księgowania i liczenia
Poznań, Św. Marcin 64
 Telefon 98-67

Rejestrowane

BIURO STRZEŻENIA

obiektów handlowych i przemysłowych

poleca uprzejmie
 PP. Kupcom i Przemysłowcom swych zaufanych i sumiennych stróżów do pilnowania Ich obiektów.

Poznań, ul. Słazica 8
 Tel. 33-27

Maszyny biurowe
 Zakup - Sprzedaż - Naprawa
RE-MA
Poznań, Św. Marcin 5
 (przy Placu Heovera) — Telefon nr 44-07

Papiery kancelaryjne, przebitkowe

bloki korespondencyjne, rysunkowe, segregatory, kołoteczki, skoroszyty, teczki do akt i bruliony poleca

Wytwórnia Art. Papier. i Kartonazy
Henryk Szypczyński - Poznań, Woźna 5
 TELEFON 526-07

NOWOŚCI DLA KSIĘGOWYCH!

Prof. W. Skalski i Mgr Feige Górski JEDNOLITY PLAN KONT PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH I PRZEMYSŁOWYCH W PRAKTYCE

wydanie IV uzupełnione

Załączniki:

- I. Tabela odpisów kalkulacyjnych.
- II. Ustalenie majątku niezbędnego do prowadzenia przedsiębiorstwa w celu obliczenia odsetek kalkulacyjnych.
- III. Rozdział odsetek kalkulacyjnych na miejsca powstania kosztów.
- IV. Arkusz rozdziału kosztów.
- V. Rachunek nośników kosztów.
- VI. Schemat przebiegowań miesięcznych.
- VII. Schemat przebiegowań przy zamknięciu rocznym.
- VIII. Schemat księgowania rozliczeń kosztów w kl. piątej i szóstej.

Cena 600,— zł

Wydawnictwo Wł. Wilak - Poznań - Kantaka 10
Książka jest do nabycia we większych księgarniach.

Opłata pocztowa niszczona ryczałtem

Adres do zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

MASZyny — ARTYKUŁY BIUROWE
WARSZTAT NAPRAWY
Wacław Rohowski i S-ka
Poznań, ul. Mielżyńskiego 18.
Tel. 43-25

Okucia budowlane
Okucia meblowe
Artykuły żelazne
Sprzęty kuchenne

St. Wewiór i Ska
Poznań, św. Marcin 27 - Tel. 34-31

Jeka
rodatkowa

Konieczna
w każdym
przed-
siębiorstwie!

Do nabycia w każdym sklepie artyk. piśmiennych lub

Orga KSIĘGOWOŚĆ PRZEBITKOWA
POZNAŃ-27 Grudnia 16
Telefon 32-60

Żak
POZNAŃ

MYDŁA • PERFUMY • KOSMETYKI

MASZyny BIUROWE
Bilansówki oraz kasy rejestracyjne
Kupno - Sprzedaż - Przeróbki
Centrala Maszyn i Przyborów Biurowych
Cz. Filipiak, Poznań, św. Marcin 32, tel. 88-19

Vademecum
Księgowego

ca 400 stron druku ukaże się w tych dniach
Treść podano
w nr 1 Tygodnika Gospodarczego

Cena ogłoszeń za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 25,—

<p>Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31 Tel 518-62, 23-65, 23-66.</p>	<p>Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Ratajczaka 7, Tel. 30-80 i 91-58 i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 — Tel. 503-66 Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16, Tel. 17-66 Toruń — ul. Małe Garbary 2 Katowice — Warszawska 23, skr. poczt. 790. — Tel. 34403</p>	<p>Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40 45-00. Konto P. K. O. — V - 4085. Cena numeru 40,—zł, prenumerata kwartalna 450,— zł.</p>
---	--	--